

DOĞUŞ

Kars Halkevinin aylık dergisi

Yıl: 4

Mayıs 1938

Sayı: 4

İçindekiler

Saz şairleri	Nesib Yağmurdereli
Yangın bombaları	Ş. Ulusagüven
Cüverte yolcuları (Şiir)	H.N. Zorlutuna
Rahmin dışında Gebelik	Dr. Süleyman Kuntalp
Köpükten hayeller	H. Arı
Talebe yazıları	

DOĞUŞ

Kars Halkevinin aylık dergisi

Yazı işleri ve Mes'ul Müdürü
Nesib Yağmurdereli

Saz Şairleri

Halk edebiyatı ve harıyatı hakkındaki malûmatımız Maalesef pek azdır. Bunun belli başlı sebebi ise şimdiye kadar bu zemin üzerindeki tetkiklerin noksan olması ve belki hiç yapılmamasıdır. Gözlerimizi uzak mazilere çevirelim o rada bu mühim hars işleri ile uğraşan hiçkimseyi görmiyeceğiz.

Divan edebiyatı namı verilen, fakat klâsik saray edebiyatından başka bir şey olmayan edebiyatımız Arap ve Acemin kuvvetli tesirleri altında idi. Halbuki asıl halk bu dolaşık enderun edebiyatı ile hiç bir suretle alakadar olamıyordu. Çünkü bu lisandan bir şey anlamıyordu. Onlar yavaş yavaş kendi âdetlerinden, millî des-

tanlardan ilham alarak Lirik bir tarzde şiirler söylüyor ve bunlara Kopuz denilen beş telli sazlarında refaket ettiriyorlardı. Halkın ruhunu millî koşmalarile anlatmak isteyen bu halkçı şairlerden maalesef bahsetmeğe tenezül edilmemişti.

Fakat bu gün artık millî suurun çok büyük bir inkişafa mazhar olduğu şu zamanda mazimize karşı yabancı kalamayız. Halk edebiyatımızı tasnif etmek Anadoluyu köybeköy dolaşarak Maniler, bilmeceler, türküler, destanlar masallar ve nihayet tandırnameler toplamak ve buntarı derli, toplu bir kitap halinde neşretmek bu günkü gençliğin belli başlı vazifesi sırasına geçmelidir. Artık

bunlara korşu lâkayt kalmak veya bu millî teşebbüsü bir Macar müstehrikinden beklemek hiç şüphesiz çok acı olur. Böyle millî bir teşebbüsün başında bize yabancı olan her hangi bir âlimin ismini görmeği bu günkü Türk gençliği artık kabul edemez.

Çok şayanı teşekkürdür ki memleketimizde son zamanlarda ortaya atılan (millî halk edebiyatı) cereyanları bu günkü gençliği çok yakından alâkadar etmektedir.

Anadolu tarih ve harsiyatı üzerinde taktire lâyık ilmi çalışmalar ve tetkikler başlamıştır.

Bu gün aşık edebiyatı dediğimiz saz şairleri edebiyatı ve menşeleri çok eskidir. Türkler müslümanlığı kabüllerinden evvel Ortaasya'da (Baksi ve Ozan) denilen millî şairlere maliktiler. Türkler bilâhare bu ilk vatanlarından Anadoluya gelince yine millî edebiyatlarını unutmadılar ve uzun müddet hecvezniyle, türküler,

destanlar, mersiyeler okudular. fakat o zamanlar Anadolu'da bütün şark edebiyatına hakim olan ve (Vahdeti vücud) denilen tasavvufi ceryanlar vardı. Ozaman tabii bu vahdeti vücud felsefesinden uzak kalamazdılar. Yavaş yavaş bu tasavvufun dervişlerine intisap ettiler ve o zaman adlarını da mutasavvif şair mamasına gelen (Aşık) olarak değiştirdiler. Yukarıda söylediğimiz gibi divan edebiyatı halkın duygularından uzak, tamamiyle ayrı bir lisanı ve bu yalnız medrese tahsili gören yüksek bir tabakaya aitti; bunun için saz şairleri bu edebiyat tarafından hüsnü kabul görmediler. Ellerinde sazları yavaş yavaş Türk memleketinin her köşe, bucağına dağılmağa başladılar. Oralarda büyük konaklarda, mahalle kahvelerinde, düğünlerde, uzun kış gecelerinde halkın ruhunu okşayan millî neşidelerini büyük bir aşkla terennüme başlardılar. Bu duygulu, içli şiir-

ler a s ı r l a r c a Türk'ün bedii hislerini çok yakından alâkadar etti. Fakat Arap ve Acem'in kuvvetli tesirleri ruhlarına kadar işleyen divan edebiyatı şair-

Yangın Bombaları

İerde yapılacak harplerde hem cephede çarpışan orduların ve hemde cephe gerisinde, ordunun ihtiyacını temin etmek için uğraşan varlıkların yok edilmesine çalışılacaktır.

Bilhassa ikinci maksadın tahakkuku için şehirlere atılacak bombalar yangın ve zehirli gaz bombaları olacaktır. Yangın bombaları ismindende anlaşıldığı gibi düştükleri yerde yangın çıkaracak zehirli gaz bombaları ise patladıkları yerdeki havayı, yiyecekleri zehirliyerek bunları kullanan canlıların ölmesini ve yahut hiç olmazsa iş göremeyecek hale gelmesini temin edecektir.

Böyle bir zamanda, kendimizi, evlerimizi, yiyeceklerimizi nasıl koruyacağımızı ne gibi tedbirler alacağımızı daha evvelden bilmezsek göreceğimiz zarar şüphesiz

leri hiç bir zaman halk şairlerinden hoşlanmadılar. Zamanın teskerecileri ve edebiyatla uğraşanları bile onlardan nefretle bahsettiler.

pek çok olacaktır.

İşte bu yazıda, yangın bombalarından ve bunların husule getireceği zarar ve korunma çarelerinden bahsedeceğiz.

Yangın bombalarından tesiri mühim olanı iki tanedir: 1 - Fosfor bombası. 2 - Elektrontermit bombası.

1 - Fosfor bombası içine beyaz fosforun — çürük lâhna kokusunda sıvık bir cisim olan—Karbon sülfürde eritilmesinden elde edilen karışım konmuştur. Şimdi böyle bir bombanın evimize isabet ettiğini kabul edelim: Bomba, büyüklüğüne ve Tay yareden evimize kadar kattığı mesafenin uzunluğuna göre ya çatıya girer ve yahut çatıdan itibaren birinci veya ikinci katlara kadar gelebilir, orada patlar.

Patlayan bombanın mah-

fazası parçalanır ve içinde ki karışımla beraber bütün odaya yayılır. Bu esnada odada ve ya diğer odalarda bulunan insanlar isabet eden parçalardan ölürlər, yaralanırlar. Hiç olmazsa husule gelen gürültüden korkarak bayılırlar.. Etrafa yayılan karışım çoksa bunun bir kısmı odanın döşemelelerinden geçerek alt kata akar. Karbon sülfür çok çabuk gaz haline geçer. Geride gayet küçük parçalar halinde beyaz fosfor kalır. Beyaz fosfor kolaylıkla okside olabilen ve koklanması tehlikeli, buharları olan katı bir cisimdir. Ciltte zor iyi olur yanıklar meydana getirir.

Oksidasyon neticesinde husule gelen harurî kudret fosforu pek çabuk Alevlenme derecesine kadar ısıtır. Alevlenme derecesine kadar ısıtılmış fosfor derhal yanar ve üzerinde bulunduğu yana bilen cismide yakar. Bu halde oda içinde bulunan bütün eşya alevlenmiştir. Aşağı kattakiler keza..

Fosforun Oksidasyonundan "Fosforpentoksid,, adı verilen beyaz dumanlar husule gelir. Zehirli olan bu dumanlar içinde canlılar maskesiz yaşayamaz. Fosfor pentoksid bize husule gelen yangının fosfor bombasından olduğunu anlatır.

Yangını söndürmek için müracaat edeceğimiz yegâne vasıta sudur. Su içinde fosfor yanmaz. Binaenaleyh yangına su sıkılmak suretile söndürebiliriz. Fakat ortalık kuruduktan sonra, tamamen yanarak bitmemiş olan fosfor tekrar oksidasyon neticesinde alev alır ve yangın yine başlar. Bunun için ev civarında, başlayacak yangını söndürmek üzere bir bekci bırakmak bu hususta yapılacak en muvafık hareket şekli olabilir.

2 — "Elektron,, Bomba mahfazasının yapıldığı Alüminyum ve magnezyumdan ibaret bir halitadır. "Termit,, de bombanın içine konmuş yangın çıkaracak, Hematid ve Alüminyum tozu karışı-

ğıdır. Bundan dolayı yangın bombasının adına "Elektron termit bombası,, denmiştir. Termiti reaksiyona başlatmak için bombaya "Potasyum klorat,, ve «Potasyum per manganat» gibi oksidanlar konmuştur.

Şimdi Elektrontermit bombasının yapacağı tesir ve buna karşı alacağımız tedbiri söyliyebiliriz:

Elektron termit bombası düştüğü yerde patlar ve binaenaleyh içinde bulunan patlatıcı maddenin yardımı ile Termit de reaksiyona başlar. Bu reaksiyon neticesinde husule gelen hararet 3000 dereceye kadar yükselir. 3000 hararet derecesine doğru termit kızıl dereceye gelerek erir ve bulunduğu yerde yayılır. Bu suretle yanabilen cisimler üzerinde ise onları tutuşturur.

Husule gelen yangını söndürmek için su kullanmamalıdır. Çünkü: Su bu sühnet derecesinde elemanlarına ayrılır. Biliyoruz ki elemanlardan biri Hidrojen diğeri Oksijendir. Hidro-

jen yanıcıdır. Yangının sönmemesini değil bilakis devamını temin eder. Oksijen ise yakıcı bir gazdır. Binaenaleyh yangının şiddetlenmesini muhtemelen muhtemeldir.

Görülyorki su Elektron Termit bombalarının meydana getirdiği yangını söndüremiyor..

Yangını söndürmek için kızgın sıvının hava ile temasını kesmek lâzımdır.

Bu maksatla kum, bulunmazsa bol toprakla yanar termiti örtmek iyi netice verir. Yanlız, sıcaklığı 3000 dereceye yakın termitin yanına hem hararetin fazlalığından ve hemde etrafa kıvılcımların sıçramasından yanaşmak, üzerine kum ve ya toprak atmak bir hayli meseledir. Bu sebepten yapacağımız işte zarara uğramamız için dikkatli davranmak icap eder.

Bütün bu sözlerden anlaşılyorki: Evde Elektrontermit bombasının yaptığı yangını söndürmek pek güçtür. Çünkü evde el altında bolca kum veya toprak bulun-

malıdır ve sonra bunlar, reaksiyona başlamış termitin üzerine, tesirlerinden korunularak atılabilmelidir.

Son zamanlarda yangın söndürme bombaları yapılmıştır. Yapılan tecrübelerde iyi netice vermiştir. Bu bombalar şehir itfaiyesinde bulunur ve itfaiye, haber verilince husule gelen yangını kolaylıkla bu bombalarla söndürebilirler.

Bombaların yangın sö-

dürmesi şöyle olur: Bomba yanan yere atılınca patlar içinde bulunan yakıcı ve yanıcı olmayan sıvık, hararetin tesirile birdenbire gaz haline geçer. Kesif gazda yanan cisimlerin muhitindeki havayı tardeder ve yerini kendisi kaplar. Bu halde, havasız yerde cisimler yanamayacağından yangın söner.

S. Ulusagüven

Güverte Yolcuları

H. N. Zorlutuna

*Sen şarkılar söylerken esen rüzgârın neyi
Bana bir sıztı oldu güverte yolcuları.
Gönlümdede çiçeklenen taptaze bir neş'eyi,
Güz yeli gibi yoldu güverte yolcuları.*

*Buram buram karanlık esiyorken ufuktan
Sıtmalı bakışlardı burda kıvılcımlanan
Gölgelerin içinde üpperip sindi bir an
Ve perde perde soldu güverte yolcuları.*

*Canlandı orta devir: Azaplar, işkenceler...
Sonra bir tamu oldu güverte denen bu yer
Karanlığın içinden sıyrılıp birer birer
Yanan bağrıma doldu güverte yolcuları.
Karadeniz - Tarı Vapuru*

Rahmin dışında gebelik

Gebeliğin her zaman, çocuk yatağı dediğimiz rahmin içerisinde vukubulduğunu zannetmemelidir. Bir çok defdar rahim içerisinde tutunamamış bir çok gebelikler görülür ki, bunlar kadın için çok tehlikelidir. Ve hatta gebelerin hayatını tehlikeye bile koyar. İşte bu gibi rahmin dışında tutunmuş gebeliklere «Rahmin dışında gebelik» diyoruz. Çok tehlikeli neticeler veren bu dış gebeliklere yumurtalık borusunda mevcut her hangi bir eski iltihabın yol açtığı söylenmektedir.

Rahmin dışında gebelik üç şekilde olur. Ya yumurtalık borusunda «Nefirde» Veya doğrudan doğruya yumurtalık içerisinde "Muübeyzde," veya karın boşluğunda "Peritüvanda,".

A) Yumurtalık borusu içerisindeki şekil: İlkah yani aşılama kitapların dediğine bakılırsa en evvel rahimde değil, yumurtalık borusunun içerisinde olur. Erkeğin meni hayvançıkları, kadının züriyet aletleri içerisinde girdiği zaman, eğer eski bir kadın hastalığı yüzünden hazne, rahmin ifrazatı kimyevi

ıpkılarını değiştirmemiş ise oralarda günlerce yavaşlar. Hazneden rahme ve rahimden yumurtalık borularına kadar giderler. Meni hayvancıkları ekseriyetle kadının yumurtasına, yumurtalık borusu içinde raslarlar ve orada birleşirler. Erkeğin yeni hayvancığın kadının yumurtası içerisine girer bu suretle bu iki hücre birleşir ve bir tek hücre halini alır. Bu iki hücrenin bir tek hücre haline girmesine "ilkah aşılama," diyoruz ki, gebeliğin ilk başlangıcı budur. Eğer kadının yumurtalık boruları hasta değilse borunun içerisinde birleşmiş olan yani aşılama insan yumurtası yavaş yavaş borunun içerisinde gerisin geri tekrar rahme doğru yürümeğe başlar. Rahmin içerisine gelince muhafi gışa dediğimiz ve rahmin iç sırtını sıvayan zarın içine gömülür ve orada büyümesine devam eder. Şayet yumurtalık borularında bir iltihap varsa ve yahut iltihaptan dolayı borularda bir eğrilik mevcut ise borunun içerisinde aşılama olan bu yumurta tekrar rahme gelemez, borunun içerisinde kalarak büyümeğe başlar. Buna "yumurtalık borusu gebeliği," diyoruz. Bu şekildeki gebelik gebe kadın için çok tehlikelidir. Boru içerisinde büyümeğe başlayan bu aşılama

miş yumurta bir ceviz büyüklüğü alıncıya kadar borunun cidarlarını germeğe devam eder. Büyüme keyfiyeti devam ederken bir an gelir ki, borunun cidarları fazla gerginliğe tahammül edemez, çatlar. İşte bu çatlama hadisesi kadının hayatını çok defalar birden bire tehlikeye koyacak kadar feci bir akibet alabilir. Taoui gebelikte olduğu gibi ilkah "aşılama" ile beraber kadın hayzden kesilir, yani ay halini görmemeğe başlar. Mamafih bazı defelar arasına rahimden az miktarda kan gelir ve bu kanın içerisinde beyaz bir takım zar parçaları görülür. Bu zarlar dış gebelik hasabile şişmiş olan rahim içi zarının parça parça dışarıya dökülmesinden başka bir şey değildir. Kadın bu halde kendisini gebe zanneder. Ve bu gelen kandan bir düşük ihtimaline atfeder. Fakat hiç bir şey düşmez ve bir kaç gün içerisinde gelen kanda kesilir. Günün birinde kadın, ya uykuda iken veya bir işle meşgul iken veya hut bir cinsi mukarenette bulunurken veya bir yorgunluk neticesinde karnının sağ veya sol tarafında "gebelik hangi tarafın borusunda ise," gayet ani ve şiddetli bir ağrı duyar. Kadın ağrının şiddetinden soğuk terler dökmeğe başlar. Aynı zamanda düşer ve bayılır.

İşte bu şiddetli ağrı yumurtalık borusunun, yumurtanın büyümesinden dolayı fazla gerginliğe tahammül edememiş ve çatlamış olmasından ileri gelmektedir.

Bu boru çatlamasından az bir müddet sonra şayet çatlıyan boru ile kopan damar büyük ise, kadında derin bir kansızlık görülür. Yüzü ve elleri sapsarı kesilir. Nabızı çabuklar ve küçülür. Karnı şişer ve parmakla basılırsa gayet ağrılı olur. Aynı zamanda kadının zürriyet aletlerinden de kan gelmeğe başlar. İşte dış gebeliğin nefir dediğimiz borudaki şekli böyle bir vaka karşısında hemen ameliyat ile müdahale etmek ve çatlamış olan kanamaya devam eden çatlak yumurtalık borusu damarını bulup dikmek ve bu suretle kanamayı kökünden kesmek lâzımdır. Eğer ameliyat yapılmazsa kadın dahili nezf sebebiyle bir iki gün içinde vefat edebilir. Fakat bazan ısrak böyle şiddetli görülmez pek şiddetli ağrı yine olur. Fakat nezf yani kanama daha hafif görünür, çünkü çatlıyan boru ile beraber küçük bir damar kopmuştur. Bu sebepten dolayı az gelen kan karın boşluğunda toplanır ve hemen mevzii bir iltihapla tahdit edilir. O zaman

kadın ölmeye ama., Daimi surette ağrılarından karın şişkinliğinden, bunaltı ve kaylardan muzdarip olur. Böyle vakalara da ameliyat yapmak ve karın boşluğunda toplanan kanları boşaltmak ve temizlemek lazımdır.

B) Yumurtalık borusunda olduğu gibi doğrudan doğruya yumurtalık "Mübeyz," içerisinde de gebelik olabilir. Erkeğin meni hayvancıklarını borulara gelirler. Fakat kadın yumurtasına tesadüf etmediği için ileriye doğru yoluna devam eder. Ta yumurtalığa kadar gider ve orada ilk tesadüf ettikleri yumurtayı aşarlar. Demek ilkah «aşılama» keyfiyeti bizzat yumurtalıkta kalır. Orada büyümeyeğe başlar. Yumurta büyüdükçe yumurtalığı borularda vaki olduğu gibi gerer ve günün birinde tabii borudaki, şekilde olduğu gibi burada da hadisenin vukubolduğu tarafta yumurtalık çatlar. Şiddetli dahili bir nezf ile kadının hayatını tehlikeye koyar.

C) Gelelim dış gebeliğin üçüncü şekline: Buda doğrudan doğruya karın boşluğunda gebelik tir. Bu gebelik şeklinde boru ve yumurtalık şekillerinde olduğu gibi gerinmek ve çatlamak ihtimali yoktur. Yani bu şekildeki gebelikte kadının hayatını tehlikeye sokacak şiddetli

detli nezf halleri vaki değildir. Nefir dediğimiz borunun nihayetine kadar gelerek kadın yumurtasına tesadüf edemiyen erkeğin meni hayvancıkları boruya gelmek için hazırlanan kadın yumurtalarına buralarda tesadüf ederler. Onları buralarda yani borunun ucunda hemen aşılırlar. Borunun ucunda aşılana yumurta istinatsız kalma aşılansız olduğu halde karın boşluğuna düşer ve burada bağırsakların her hangi bir sathına veya rahmin karın boşluğundaki sathına yapışır. Artık buralara yapıştıktan sonra büyümeğe ve meşimiyesi, yani sonu yapışmış olduğu sathın damarlarında gidasını almağa başlar. Bu şekildeki gebelikte bazar ilk aylarda çatlama hadisesi vuku bulabilir. Fakat bu çatlama hadisesiyle beraber kopan büyük damar olmadığı için büyük nezf tehlikesi olmaz. Rüşeym çatlıyan kesesinden ayrılır. Ve pertuvan üzerine düşer orada imtisas ve inhilâl eder. Bu suretle kaybolur. Fakat bu çatlama hadisesi bu şekildeki dış gebeliklerde her zaman vaki olmaz. Yumurta yapışık olduğu mahalde beslenir. Ve gebelik miada kadar devam edebilir. Gebelik miadına gelince: Yabancı bir takım

doğum ağrıları başlar. Fakat rahim boş olduğundan bir şey doğmaz. Muayene ile bu şekildeki gebelik teşhis edilir edilmez hemen müdahale etmek ve karın boşluğunda bulunan çocuk ile meşimeyi yapıştığı yerden sökerek çıkarmak lâzım dır. Bazan hekim gözünden uzak kalan bu gibi gebeler tabiatileteşhissiz kalır. Miadını aştıktan sonra Cenin karın boşluğunda ölür ve orada çürümeye başlar. Bu suretle ölmüş cenin anne bünyesine karşı yabancı bir cisim vaziyetine girer. Annenin bünyesi bu yabancı cisim üzerinden atmağa çalışır. Ya karının kenarından basıl olan yara yerlerinden parça parça çıkarılmaya başlar veyahut bu ölü çocuk parçaları gödem boğursasını delerek mükat yolile ve parça parça olarak dışarıya çıktıkları görülür. Bazan bu şekilde karın boşluğunda gayri tabii olarak büyüyen çocuk ölüncü çürümez. Annenin vücudundaki kireçlerden fazla miktarda bir kireç hücumuna maruz kalır. Az bir müddet zarfında karın boşluğunda ölmüş olan çocuk kireçleşmiş taş şeklini alır. Bunlara "Lithobediyum" yani taş haline gelmiş çocuk denir. Bu hale gek

miş ve bütün hayatı müddetinde kadının karın boşluğunda kalmış Lithobediyumlara tesadüf edilmiştir. İşte rahmin dışındada teşekkül eden gebelikler hakkında kısa bir fikir verdik. Unutramalıdır ki bu dış gebeliklerin hemen hepsinde nefir dediğimiz yumurtalık borularının

daha evvel geçirmiş eski iltihapları sebep olarak gösterilmektedir. Bu dış gebeliklerin hepsinde tedavi ancak ameliyatla mümkündür. Teşhis konur konmaz hemen ameliyata karar vermelidir..

Çünkü; ameliyat ne kadar gecikirse şifa ümidide o nisbette sönük olur.

Dr: S. Kuntalp

Köpükten Hayaller

Teessürle söylemek mecburiyetindeyim ki: Bedbin olan tabiatın memur ve sair suretle bir iş adamı olmaktan beni daima uzak tuttu. Yarı buçak bir tahsille yalnız muhayyelemden kuvvet alarak uzun seneler kendi başıma çalıştım. Babamın aldığı az bir maaşla kimseye muhtaç olmadan geçindik. Yedigimiz yemekler bile aşçıların pişirdiği bizimde tevekkül ile yedigimiz ucuz, yeknasak şeylerdi.

Babamın ölümünden sonra hayatın bütün ızdırap verici yoklukları ile karşı karşıya kaldım. senelerce emek yaptığım resimleri ancak etrafındaki tahta çerçeve değerine içim yanarrk satıp karımı doyurmaya başladım. Duvarları süsleyen eserlerimden nihayet biri biri ardınca uşyanaya gömülen üç aziz ruhun

hatırası kaldı. Bunları satmam bile hiç kimseye bir manna ifade etmiyen bir çebrelere ki ehemmiyet ve dolayisi ile para verir?

O muhterem yüzlerki beni tuttuğum yolun sonu ne kadar elim olduğunu müşfik sözlerle kaç defa söylemişler, inadım karşısında acıyan nazlarla sükküt etmişlerdi.

İki günlük açlığımı unuttuğum derecede mesudum. İçimi mayhoş bir duygu ile sarıyan bir his altında yaşıyorum. Midemin biri birine yapışan iç yüzleri ve güneşe asılmış kursak gibi buruşan bağırsaklarının ızdırabı ilede yine mesaddım...

Bu saadet pınarı olan o romantik çehrede bir kaç his uzvu öyle ahenkle diyemiye ceğim çünkü: o kadar güzel değil. Yalnız öyle bir mana

ile dizilmişlerki; en açık bir lisan ile yazılmış kısa bir hayat hikâyesine benziyor. Esmer başının üstüne koyduğu şapka ve sırtına geçirdiği basit eşyalar ruhunun akislerinden başka ne olabilir?

Onu ne vakitten beri gördüğümü iyice hatırlamıyorum. Yalnız bir kaç gün evvel olan resmi geçitte mini mini yavrularının yanında öyle bir tevazu ile yürüyordu ki: Dikkatle ve anlayarak bakmayanlar ondaki temiz ve samimi yaradılışı anlamazlardı.

**

Odanın bir köşesindeki boya kutumu bürünmüş olduğu tozlardan kurtararak vefakâr yüzüne ümit ve neşe ile baktıktan sonra, güneşle yağmurdan tahtaları bir birinden ayrılan kapımı çekerek bu günlerde تنها olan söğütlü bahçeye doğru yürümeye başladı...

Üzerine saçlarını döken ağaçlarla çevrili ufak dereciğin resmini yapmaya başladı.

Suda oynayan ışıklar ve ipek yumuşaklığı ile esen rüzgâr midemin ızdırabını biraz hafifletiyordu. Resim bitmek üzere iken munis bir

sesin bana hitap ettiğini duydum. Üzerinde boya aramakta olduğum paletten gözleri mi ayırarak hitap eden sese döndüm.

Oydu.

- Aff edersiniz bu yaptığımız resmi satarmışımız?

Cevap bekleyen gözlerine gönlümün avunmaz iştiyaki ile bakarken; para sesini işiten midemin acıklı yalvarışlarını duyuyor ve vereceğim cevabı hayli geciktiriyordum. Ondan alacağım bir kaç nikel parayla doyacak karama mukabil onun en ufak bir sevinci için bütün uzviyetimin sönüp gitmesi bana ne umulmaz bir şifa olurdu..

Tereddütle söze başladım.

Eger hoşunuza gitti ise hediye etmeme müsaade ediniz...

İstihfaf ile bükülen dudaklar; yaptığım bu samimi, içten gelen sevgi ve hürmeti me acı bir darbe indirdi..

Arkasını dönerek dereciğin üzerindeki ince tahta köprüden geçerek ağaçların gölgelediği kumlu yoldan uzaklaştı..

Ruhumun hayal hisleri ile beslediği sevgi kâşanelerinin avcumuzda kubbeleşen sabun köpüğü gibi sönüp gittiğini

gördükten sonra; bir karış bez ve iki kırık fırçadan te selli ummak; ne sonsuz bir acı..

**

Dört aydır (.....) yolunda taş kırma amelesiyim. çekiçim altında kırılan taşlar önümde küme küme dizili

yor...

Geceleri ayın yumuşak ışığı ve yanıp sönen yıldızlara bakarak yamalı çadırımdaki yatağında boylu bayuna uzanmış uyuyor ve çalışarak dinlenmenin zevkini duyuyorum.

Hayrı Arı

Deniz

Nesir:

İki mavilik... ikiside uzuyor, ve birbirleriyle birleşiyor. Birisi, gök diğeri deniz. iki sonsuzluk... Yalnız gök bu lutlarla kapalı, deniz dalgalarla... Dalgalar bir dağdır. Dalgalar bir kuyudur bir müddet için... Dalgalar bir aslandır gemi avlamakla geçinir.

Deniz bir devdir insanlardan, kıyılardan oç alır. Deniz uysal bir mahlûk olur can çekiştiren bir insan gibi, bir ölü gibi. Deniz çözülmeyen bir bilmecedir.

Lise I inci devre I C.

Orhan Aarılı

Albayrağıma

*Dalgaların, dalgalan göklerde yürü
Yüksek toprağa sen gönder ışık
Sınırda bekliyor seni Türk eri
Korkmadan dalgalan yükseklerle çık.*

*Her ufka kanından kızılık çöksün
En uzak yerlere tanıt Türklüğü
Onlar görsünlerki sen çok büyüksün
Bin yurda bedeldir Türkün her köyü*

K. Doğusoy

23 Nisan

Kardesim "Isinsu için,,

Karşı dağdan atladık
Yürüdük hep ileri,
Kolda bileğe baktık
Dönmeyiz dedik geri.

Bizimdir o zaferler!,
Biziz onu yaratan
Aslan oldu neferler
Ağarttılar yeni tan.

Şanlı zaferler bugün
Temel attı hürlüge
Bülbül dertli şakırdı
Hürriyetim yok diye.
İşte 23 Nisan

Neş'e verdi bülbüle..
Milletteki asıl kan
Yarattı yeni vatan.

Lise. 1. devre 2 C. M.Cemal

Ne sevimli bir küçük
Eli, yüzü küçücük.
Gözleri kara kara,
Pek şeker bu maskara.

Onu her gören sever,
Yanaklarından öper;
Bu kız pek kanatlıdır,
Gülüşleri tathdır.

Bu gül yüzlü meleği,
Işın saçlı bebeği
Mümkünmüdür sevmemek
Yanağından öpmemek?..

Nejat Göyünç

Gece

Melâl dolu akşamın son ışıkları silindi,
Billûr kalpler ötmiyor kuş şarkıları dindi.
Siyah gözler üstüne kızıl bir perde indi.

Karanlıklar yayıldı sardı bir mezar gibi.
Issız gecede sesler sanki ahazar gibi.
Pırıldeşan ışıklar gecede gülzar gibi.

Gelir viranelikten bir baykuşun pis sesi.
Veremli göğüslerde hıçkırıyor su sesi.
Yakar muzlun geceyi güzel ayın bu sesi.

M. Veli Özkan

(Kurtulan Vatan)

Dağalar gibi taştı
Damarlarında kanı,
Bir avuç askerile
Kurtardı öz vatani.

Bir gündü Sakaryada
Duyuldu güzel sesi,
Dedi düşman nereye?..
Bu ülke Türk ülkesi!

Askerler bekliyordu
Bir tek emir Atadan;
Kaldırmak istiyordu
Düşmanını ortadan,
Böylelikle kurtardık
Andaç vatanımızı
Tüfek dipçiklerle,
Kırdık düşmanımızı.
Pervin

Köy Çeşmesi

Bir kaya kovuğundan fışkırarak taşıyor,
Bütün köylü kızların ruhu sende yaşıyor.
Sana bakan gözlerim her zaman kamaşıyor
Mavi köklere doğru serptiğin akislerden.

Suların billûr gibi kırılarak akıyor,
Her su içen suyunda bir gölge bırakıyor.
Bütün köylü kızların bağrımını yakıyor?
Suyunla yer yüzüne serptiğin ışıkların.

Senin güzel etrafın hemçamlı hem kavaklı,
Sanma kurumuş otlu, hepsi yeşil yapraklı.
Bütün köylü kızların sırrı sendemi saklı?
Neş'esinin kırılın, O uzak ufukların..

Ziya Koç

Türk Çocuđuna

Yanan bir volkan gibi sende engelleri yen,
Bak karşıda seni bir nurlu amaç bekliyor;
Ona doğru koş, Atıl yıldırım hızile sen,
Çünkü mazi ona [Türk sana yaraşır diyor]

Binlerce sene evvel o gün sen tunadaydın,
Acun senden susayan toprağınakan aldı.
Yer yüzünde geveyi aydın eden bir [Ay]dın,
Parlak medeniyetin her tarafa kök saldı.

Türk ođlu! azmin yüksek iraden çok kuvvetli;
Bu kuvvetler sendeyken yurda düşman akamaz.
Çünkü azmin bir ateş. iraden tunçtan setli,
Buna inanki zađı sana hiç yan bakamaz;

Türk kız! Artık yüksel, Geleceđin parlaktır.
Yurtda doğacak büyük madeniyet güneş,ı,
O zaman bütün nurunla dolacaktır.....
Hiç bir gün sönmeyecek bu yükselme ateş

M. A. Ermiş

Sayı : 4

Cilt : 4

Mayıs : 1938

Doğuş

Aylık Fikir ve Edebiyat Dergisi

Tanesi **5** Kr.

Yıllığı : 50 Kr.

*Mektuplar ve abone bedelleri şu adrese yollansın:
Halkevi Doğuş dergisi Kars. .*

Kars İl Basımevi